

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

24 april 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WERKGELEGENHEID EN ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN

Interpellatie van de heer Ward Beysen tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de gevolgen van het verbod op tabaksreclame, inclusief sponsoring voor de Vlaamse economie

Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden

Donderdag 24 april 1997

VOORZITTER : De heer Robert Voorhamme

– *De interpellatie wordt gehouden om 12.21 uur.*

Interpellatie van de heer Ward Beysen tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de gevolgen van het verbod op tabaksreclame, inclusief sponsoring voor de Vlaamse economie

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Beysen tot de heer Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de gevolgen van het verbod op tabaksreclame, inclusief sponsoring voor de Vlaamse economie.

De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, deze interpellatie sluit aan bij het debat dat we volgende dinsdag zullen voeren. Het gaat immers niet alleen over de gevolgen voor de Vlaamse economie, maar ook voor de tewerkstelling in Vlaanderen. Dit voorbeeld kan zeker worden gesitueerd binnen het totale tewerkstellingsdebat.

Op een typisch wetgevend initiatief van de federale kamer werd een totaal verbod ingesteld op het maken van reclame voor tabakswaaren, de sponsoring inclusief. Dit wetgevend initiatief is ondertussen wet geworden. We moeten ons dan ook afvragen of we ons voldoende bewust zijn van de mogelijke en daadwerkelijke nadelige gevolgen op het economisch vlak en op het vlak van de werkgelegenheid. Ik ben vrij goed geplaatst om het hierover te hebben, daar ik vele jaren een kleine reclameonderneming heb geleid. Ik kan derhalve ook precies inschatten welke weerslag deze wettelijke maatregelen zullen hebben. Ik zal trachten deze te schetsen aan de hand van realistische cijfers.

Het verbod op tabaksreclame en sponsoring zal ongetwijfeld een daling van de economische activiteit in tal van sectoren tot gevolg hebben : daarover moeten we ons geen illusies maken. De tabaksindustrie werkt zowel met de reclamesector als met agentschappen en toeleveringsbedrijven. De sponsoring van een evenement door de tabaksproducenten is dan weer sterk verbonden met ondersteunende bedrijven, leveranciers, verenigingen en – last but not least – vele toeschouwers. Dit alles zal wegvallen, en men kan zich dan ook inbeelden dat dit een aantal belangrijke gevolgen zal hebben voor de economie en de tewerkstelling in onze regio.

Met het oog op de gespreide bevoegdheden, zou het in de toekomst misschien wel goed zijn om bij de confrontatie met dergelijke wetgevende initiatieven, sneller gebruik te maken van de mogelijkheid om een bevoegdheidsconflict in te roepen. Er moet immers worden nagegaan welke de weerslag is van wetgevende initiatieven die ontstaan vanuit zeer nobele doelstellingen, maar die uiteindelijk heel wat nadelige gevolgen met zich meebrengen.

Ik wil even stilstaan bij de gevolgen van dit verbod, die men kan indelen in drie categorieën : de gevolgen voor de reclame-industrie, de gevolgen voor de sponsoring van de evenementen en de organisatie ervan, en de gevolgen voor de overheid door het derven van een aantal niet-onbelangrijke belastinginkomsten. Men verwacht dat het toepassen van deze wet een omzetzaling van drie miljard frank met zich zal meebrengen. Volledigheidshalve wil ik hier aan toevoegen dat deze daling zich op het federale niveau bevindt : de verdeelsleutel is niet steeds toe te passen. Door deze omzetzaling zullen in totaal minstens 400 jobs verloren gaan.

De gevolgen voor de reclame-industrie zijn mijns inziens bijzonder ingrijpend. Voor de reclameagentschappen betekent dit een omzetzaling met 100 miljoen frank, voor hun leveranciers een daling

Beysen

met 558 miljoen frank, voor de geschreven pers een daling met 270 miljoen frank. Mijnheer de minister, ik hoef u er niet op te wijzen dat een dergelijk inkomstenverlies bij de pers de financiële gezondheid van sommige bladen zeker en vast niet ten goede zal komen en deze zelfs in gevaar dreigt te brengen. De afficheringsbedrijven zullen 225 miljoen frank zien wegvloeien. De leveranciers van deze laatste verliezen dan weer 300 miljoen frank, de reclameproductie 940 miljoen frank en hun leveranciers nog eens 300 miljoen frank. Dit levert ons de totale som van 3 miljard frank op. Sta me toe te zeggen dat dit een indrukwekkend eindtotaal is.

Verder zijn er de gevolgen voor de sponsoring van de evenementen en de organisatie ervan. Tijdens het laatste jaar waarvan we over cijfers beschikken, namelijk 1995, werd een bedrag van maar liefst 520 miljoen frank uitgegeven aan de sponsoring van sportwedstrijden en sportevenementen, en van 320 miljoen frank aan culturele evenementen. Dat is samen niet gering. De economische weerslag hangt samen met het aantal evenementen dat zal verdwijnen. Deze evenementen zullen in elk geval ernstig in omvang afnemen. Het geschatte omzetverlies voor organisatoren en leveranciers, voornamelijk KMO's, bedraagt niet minder dan 4 miljard frank. Dit betekent alweer een verlies van ongeveer 400 voltijdse banen. We spreken dus over respectievelijk 3 miljard frank en 400 banen, en 4 miljard frank en 400 banen, wat een totaal van 7 miljard frank en 800 banen oplevert. Een dergelijk cijfer lijkt me niet te onderschatten.

Een derde element is de overheid : hoe zal het de overheid vergaan bij de integrale toepassing van de wet ? Mijns inziens zullen de gevolgen ook op dit vlak zwaar doorwegen. Men heeft berekend in totaal een verlies van 1,7 miljard frank aan inkomsten uit de personen- en de vennootschapsbelasting, alsook de BTW en de sociale zekerheid, te zullen noteren. Ook dit is niet gering. Hierbij zijn de financiële effecten op het verenigingsleven en op het welzijn van de regio's nog niet in de berekening opgenomen.

Is de minister zich samen met de regering voldoende bewust van een aantal nefaste gevolgen bij de toepassing van de wet ? Hoe denkt de Vlaamse regering – en de minister van Economie in het bijzonder – de negatieve effecten op te vangen op het gebied van zowel de reclamesector, de organisatie van sportieve en culturele evenementen als de tewerkstelling ? Op het vlak van sportieve en cul-

turele evenementen zijn er qua sponsoring heel weinig alternatieven. Als men alles op zijn beloop laat, zullen grote ongelukken gebeuren, die we moeten proberen te vermijden. De cijfers tonen namelijk aan dat het om een zeer grote impact gaat, waar ook onze regio in belangrijke mate door wordt getroffen.

Ik ben benieuwd naar het antwoord van de minister, omdat het een aangelegenheid is waar we ons voldoende om moeten bekommeren voor het te laat is.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Persoonlijk ken ik de geneugten van het roken niet, maar wat ik nu ga zeggen is geen aanval op rokers. In de zomer dweilen we heel wat festivals af die door tabaksfabrikanten worden gesponsord. Voorbeelden zijn het Belga Beach Festival en de Lokerse Feesten, die gesponsord zijn door Marlboro. Deze wet is tot stand gekomen door een samenwerking van een aantal partijen, waaronder ook de onze. Op een bepaald moment moeten we immers een keuze maken tussen het economisch belang en de volksgezondheid.

De heer Beysen heeft het economisch belang goed geschetst. Ik vraag me wel af waar al die cijfers vandaan komen en of ze niet bijgekleurd zijn. Bij het stemmen van de wet heeft men echter gekozen voor de volksgezondheid. Zorgt dit trouwens op termijn niet voor financiële winst voor de belaagde sociale zekerheid ? Als men het roken kan verminderen, zullen bepaalde ziektes minder voorkomen, en dat resulteert in minder uitgaven in de gezondheidssector. Natuurlijk is het erg moeilijk in te schatten of dat effectief zo zal zijn. Men heeft echter de voorkeur gegeven aan volksgezondheid boven economische winst.

De voorzitter : De heer Ramoudt heeft het woord.

De heer Didier Ramoudt : Ik sluit me aan bij de bezorgdheid van de heer Beysen. Ik vrees dat de neerwaartse spiraal nog kan worden aangemoedigd door initiatieven op andere vlakken, die ook de volksgezondheid bedreigen. Ik kan me voorstellen dat morgen een pienter kamerlid of senator met een wetsontwerp of wetsvoorstel op de proppen komt om de publiciteit op alcohol te verbieden. Dat bedreigt namelijk ook de volksgezondheid.

Een nog belachelijker voorbeeld is : verbied de reclame op auto's, want die tasten de volksgezondheid ook aan. Ik vrees dat een eerste slachtoffer de Formule 1 kan worden in Francorchamps. Dat is

Ramoudt

het evenement bij uitstek dat door de tabaksindustrie wordt gesponsord.

De voorzitter : Minister Van Rompuy heeft het woord.

Minister Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, collega's, deze discussie werd ook al op het federale vlak gevoerd. Ik heb onze diensten gevraagd om de discussies naar aanleiding van het wetsvoorstel Vanvelthoven eens te bekijken. Het is een debat waar de factor van de volksgezondheid heeft gedomineerd op een aantal economische aspecten. Ik behoor tot de personen die de geneugten van het roken wel kennen. Ik vind het een zegen dat er bepaalde verbodsbepalingen zijn zodat ik minder rook.

Ik heb de verslagen gelezen van de toen gevoerde commissiebesprekingen. Een aantal studies, die gemaakt zijn door de tabaksindustrie en de reclamesector, hebben het over zware economische gevolgen. Andere studies in opdracht van de voorstanders van het verbod op tabaksreclame, toonden aan dat de economische effecten slechts marginaal zijn. In dat debat heeft de heer Bourgeois van de Volksunie gewezen op een tegenstelling. Er zijn er die tegen een verbod zijn omwille van economische effecten, en er zijn anderen die voorstander zijn van een verbod, maar vrezen dat het weinig effect zal hebben. De conclusie van het debat was dan : waarom dan een verbod invoeren ?

Ik heb op 21 november een brief gekregen van de heer Robert Torck van Tabacofina uit Edegem die mij een aantal cijfers heeft gegeven. Er zijn een aantal economische argumenten om het verbod niet op te leggen. Dit is echter een louter statische redenering vanuit macro-economisch standpunt. Men denkt dat als bepaalde reclame niet meer mag, dat daar geen andere publiciteit voor in de plaats komt. Dat is ook niet het geval. Een grote sponsor van allerhande evenementen is bijvoorbeeld Mobistar, een bedrijf dat twee jaar geleden nog niet bestond. Toen ik de wielersport nog actief volgde was Boule d'Or een sponsor van wielerploegen. Fons De Wolf bijvoorbeeld heeft Milaan-San Remo gewonnen met zo'n truitje. Inmiddels zijn er totaal andere sponsors : Toshiba, Panasonic, enzovoort.

Als iets een aantal jobs kost, kan dat worden opgevangen door het creëren van nieuwe jobs, bijvoorbeeld bij het lanceren van een nieuw product. Ik denk, mijnheer Beysen, dat uw redenering vrij sta-

tisch is. Ik ben mij ervan bewust dat dit een aantal economische effecten kan hebben, zeker ook voor de evenementensector. Bij bepaalde evenementen kan het daadwerkelijk tot problemen leiden. Er is nu een discussie aan de gang over het toestaan van een uitzondering voor de wedstrijden in Francorchamps, al is het maar voor één dag. Daar blijkt dus wel degelijk een probleem te bestaan.

Ik verwijs op dit vlak ook naar een brief van minister Demeester. Ze schrijft dat ze de wet Vanvelthoven in het kader van haar beleid voor preventieve gezondheidszorg een goede wet vindt, waar ze volledig achter staat. Als lid van de Vlaamse regering kan ik hier geen standpunt tegen innemen. De Vlaamse regering is trouwens zeker niet tegen het verbod op tabaksreclame, integendeel. Vanuit het oogpunt van de volksgezondheid zijn er een aantal argumenten ten gunste van dat verbod. Als minister van Economie heb ik wel begrip voor een aantal economische gevolgen, maar mijn antwoord zal u niet helemaal bevredigen. Het is natuurlijk een louter statische redenering dat door die maatregel een aantal jobs kunnen verloren gaan. Binnen de reclamesector zullen andere budgetten worden aangesproken : er komen nieuwe producten en er bestaan tevens vervangproducten die minder verslavend zijn en die nieuwe werkgelegenheid bevorderen. Deze zaak mag men niet statisch bekijken. De discussie is gevoerd op het federale vlak, en de Vlaamse regering vindt de getroffen maatregel vanuit de optiek van de gezondheid positief. Vanuit economisch oogpunt kunnen er zich een aantal ontwrichtingen voordoen, maar op lange termijn moet de economie die kunnen opvangen.

De voorzitter : In deze commissie hangt een merkwaardige sfeer. Niet-rokers stellen zich vragen over deze maatregel terwijl rokers hem gunstig gezind zijn. (*Gelach*) Ook dat is misschien nieuwe cultuur.

Minister Eric Van Rompuy : De jongste jaren is er een duidelijke verstrenging in de reclame en toch neemt het aantal rokende jongeren toe.

De voorzitter : In heel wat studies en rapporten gaat men ervan uit dat de tabaksverslaving in de jeugd jaren wordt opgedaan en dat het later bijzonder moeilijk wordt om ervan af te raken. Het is logisch dat men zich toespitst op een beleid dat zich richt op het ontraden van het roken. Men is daar echter nog niet goed in geslaagd. De voorstanders van het reclameverbod zeggen natuurlijk dat vooral de reclame het roken attractief maakt voor jongeren. Daarover gaat de discussie, en daartegenover staan eventuele economische argumenten.

Voorzitter

De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen : Het is een merkwaardig toeval dat dit onderwerp juist aan bod komt op het ogenblik dat de tabaksindustrie heeft bekendgemaakt dat ze campagne wil voeren voor ontrading en voor een verbod om jongeren beneden de zestien, rookartikelen te verkopen. Daarmee uit ze haar zorg om de volksgezondheid, die ik deel.

In wezen gaat het over veel meer. Mijnheer Stassen, het gaat niet uitsluitend over een keuze tussen het economisch belang en de volksgezondheid, een keuze die de wetgever trouwens al heeft gemaakt. De problematiek is veel ruimer. Ik wil gerust een debat voeren over de essentie van reclame, maar dat zou ons vanmiddag te ver leiden. Het debat over de invloed van reclame is eeuwigdurend. Welke rapporten men ook voorlegt, men zal die invloed nooit precies kunnen becijferen. Moest dit wel het geval zijn, dan was ik – toen ik nog in die business zat – professioneel niet nodig geweest. Dan zou iedereen precies weten wat hem te doen stond. We moeten in dat verband maar naar onszelf kijken. Wij politici zeggen soms dat een campagne geen effect heeft, maar ik zie heel weinigen die het aandurven om geen politieke campagne te voeren.

Wat de cijfers betreft, die zijn niet bijgekleurd, mijnheer Stassen. Ik heb u gezegd dat ik in dat verband een nogal rijke ervaring heb kunnen opdoen. De gegevens zijn cijfermatig zeer realistisch benaderd. Mijnheer de minister, u zegt dat ik statisch redeneer. Wat de inhoud van deze interpellatie betreft, kan ik u vanuit een macro-economisch standpunt gelijk geven. Maar ik sluit me aan bij wat de heer Ramoudt heeft gezegd : we moeten opletten hoe ver we zullen gaan in het verbieden van een en ander, vooral bij reclame. Want het is niet denkbeeldig dat men een verbod gaat uitvaardigen op reclame voor alcohol. Er zijn trouwens reeds voorstellen in die aard in de maak. Daartegen moeten we ons verzetten.

Deze zaak is in hoofdzaak een federale materie. Maar als de ingeslagen weg verder wordt gevolgd, kan men niet meer zeggen dat hier sprake is van een statische redenering. Daarom wil ik een waarschuwende stem laten horen ten overstaan van de ontwikkeling die ons nu treft, want ze zal ons inderdaad treffen. Ik vind uw antwoord inderdaad onvoldoende. Ik betreur het dat u zich ervan afmaakt met te zeggen dat de Vlaamse regering achter die wet staat. Ik was daar niet van op de hoogte. We weten nu dat de Vlaamse regering

voorzitter is van het verbod op de tabaksreclame. Morgen komt er misschien een verbod op een andere reclame. Mijn rol is hierin dus uitgespeeld.

U bent heel optimistisch als u meent dat de sector het negatieve effect op langere termijn zal kunnen opvangen door het lanceren van nieuwe producten. Er zullen inderdaad nieuwe producten komen. Deze zullen echter niet dezelfde economische waarde en budgettaire mogelijkheden hebben. Indien men dezelfde weg opgaat met bijvoorbeeld alcohol, auto's, enzovoort, dan zal er een economisch kerkhof ontstaan, waaraan nieuwe producten zeker niets zullen kunnen verhelpen. Ook de vrijheid van ondernemen komt op die manier ernstig in het gedrang.

Mag ik u dan ook vragen dat u zich deze situatie aantrekt en nadenkt over de manier waarop deze opvang beter kan worden georganiseerd. Ik weet wel dat dit probleem geen bedrijfssluiting als gevolg zal hebben zoals bijvoorbeeld bij Renault. Het effect zal in de eerste plaats voelbaar zijn in de kleinere ondernemingen. Dat springt inderdaad minder in het oog. Toch moeten wij ook daar aandacht aan besteden.

Dit probleem kan niet uitsluitend worden opgevangen door reclame voor en sponsoring van andere producten. De effecten zullen trouwens onmiddellijk voelbaar worden in de loop van dit jaar. Het feit dat men alles op alles zet om Francorchamps te redden is een teken aan de wand. Hetzelfde zal zich voordoen bij allerlei festivals, zoals bijvoorbeeld het Belga Beach Festival. Door deze wettelijke bepalingen op te leggen, zullen een aantal evenementen niet meer kunnen worden georganiseerd.

De voorzitter : Deze bespreking houdt natuurlijk sterk verband met een vroegere discussie in deze commissie. De arbeidskosten hangen immers nauw samen met onze uitgaven in de sociale zekerheid. Roken is juist een van de problemen die in de gezondheidszorg tot hogere uitgaven leiden.

Minister Van Rompuy heeft het woord.

Minister Eric Van Rompuy : Minister Demeester heeft in haar beleidsbrief over preventieve gezondheidszorg duidelijk stelling genomen voor het verbod op tabaksreclame. Dit is een standpunt van de Vlaamse regering.

Zoals de heer Beysen heeft gezegd, heeft het roken inderdaad een economisch effect op de volksgezondheid, zoals een verhoogd aantal hartaanvallen,

Van Rompuy

bloedstoornissen, enzovoort. Men voelt toch het verschil tussen roken en niet roken. Het is een gegeven dat mathematisch moeilijk te berekenen is.

Overigens heeft niet alleen ons land met deze problematiek te kampen. Frankrijk staat op dat vlak bijvoorbeeld veel verder dan België. Eigenlijk zou de discussie van volksgezondheid versus een aantal economische initiatieven op Europees niveau moeten worden gevoerd. Maar ook op dat vlak raakt men het niet eens. Wij hebben het verbod op tabaksreclame niet uitgevonden. In een aantal Europese landen bestaat het al langer.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 13 uur.*
